

ДИТОЧА
БІБЛІОТЕКА

II: 10

БОГДАН ЛЕПКИЙ

КАЗКА про КСЕНЮ
і
ДВАНАЦЯТЬ МІСЯЦІВ

ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА

КНИЖЕЧКА: 10

БОГДАН ЛЕПКИЙ

КАЗКА про КСЕНЮ і ДВНАЦЯТЬ МІСЯЦІВ

Ілюстрації й окладинку виконав

МИХАЙЛО ФАРТУХ

(2-е видання)

"HOWERLA"

41 E. 7th St., New York 3, N. Y.

1956

I.

Поки жила неня
Гринькової Ксені,
Поти були її коси
Чесані й мащені.

Як прийшла до хати
Мачуха лукава,
То вона її ті коси
З пересердя рвала.

Ані бідна Ксеня
Обіду не зіла,
Ані вона на хвилину
Спочити не сіла.

Все якась робота
В хаті і в городі,

Бо сироті навіть Богу
Помолитись годі.

Бо сирота в світі —
Перекотиполе,
Їй то навіть жалуватись
Нікому й ніколи.

Хоч Ксеня не бідна,
Має поле й хатку,
(Бо це все їй мати рідна
Полишила в спадку), —

Так мачуха люта
Все до рук прибрала;
Вона навіть свого мужа
До гробу загнала.

Так тобі рядиться,
Мов яка цариця,
Від досвітку аж до ночі,
Як гадюка злиться.

А за те найгірше
Ксені не злюбила,
Що та Ксеня, як троянда
В огороді цвила.

І, хоч не доїла,
І, хоч не доспала,

То, мов тая зоря ясна,
Куди йшла, сіяла.

А мачухи дóчка
Пиката Палана —
Кудкудакала, як квочка,
Від самого рана.

Ласкавого слова
Не скаже нікому, —
І хтоб таку хотів брати
За жінку до дому?!

Бачила це добре
Мачуха погана
І на Ксеню сердилася
Вона і Палана.

Які є роботи
Найгірші на світі,
Вона все їй завдавала
І взимі і вліті.

А коли раз Ксеня
Вийшла кудись з хати,
То мачуха так почала
Палані казати:

— Десьби друга дівка
Вже давно сконала,
А ота тобі дідівка
Ходить ніби пава.

Хлопці так за нею,
Як за медом бджоли,
А до тебе не приступить
Ні один ніколи.

Ніодин на тебе
Навіть і не гляне,
Ще ти, доню, через неї
Дівкою останеш.

Прийдеться волосся
Сивого діждати,
Як ми зараз тої відьми
Не проженем з хати!

II.

Сказали... І одного рана
Прикликала Ксеню Палана.

— Підеш мені у гори, Ксеню,
І фялок там нарвеш, хоч жменю.

Як принесеш, то озолочу
Тебе, бо фялок дуже хочу.

Так дуже-дуже, що й не знаю,
Як це тобі сказати маю!

А Ксеня: — Фялок? Де їх взяти?
Весни ще навіть не видати.

Щолиш Йордан минув недавно,
Де-де до фялок ще, Палано!

Тай як іти тепер у гори?
Таж там сніги, як біле море...

Таж там вовки й медведі ходять,
Я не піду! Не можу! Годі!

Палана в крик: — А відколи ти
Мені так смієш говорити?!

Спробуй не йти! Як скажу мамі,
То мама зробить тобі амінь!

А мама, як на те, наспіла
З села, й собі на Ксеню сіла:

„Ти дармоїде, ти неробо,
Непотрібе якийсь, хоробо

Тяжка! Як не підеш по фялки,
То я тебе потну в кавалки

Й собакам кину, або свиням,
Бо я ту в хаті господиня!

Я! Тільки я! Чи ти це чула?
Чи мої кулаки забула?

Як хочеш, можу пригадати....
І видрулила Ксеню з хати.

III.

Иде в гори Ксеня. Сніг і сніг.
Стежок не видно, ні доріг,
Леди в ярах, а по верхах
Так вітер виє, що аж страх.

Йде в гори Ксеня. Йде і йде,
А фялок не найде ніде,
Бо поки світа, то мабуть
Вони в зимі не зацвітуть.

Йде в гори Ксеня. В серцю жаж,
У грудях лід, свічки в очах;
Не чує рук, не чує ніг,
Мороз її вже переміг.

Аж тут нараз.... ах, що це? Сон?
Чи світло ясне бє з вікон?
Чи ватру ставлять легіні,
Що на верху такі вогні?

Так тепло там, так ясно там,
Ціла гора, як божий храм;
До того храму звідусюд
Ялиці гурмами ідуть.

І Ксеня, не іде — біжить,
Прибігла, стала і глядить:
А там — дванацять ка́менів,
На них дванацятьох мужів.

Трьох га́здів сивих і старих,
І трьох ще старших коло них,
Трьох в повні сил, останні три
Буйні і гарні, як вірли.

Між ними ватра. Ясний жар,
Немов пожа́р бе аж до хмар,
Багрою*) криє всіх від ніг
До голови й кривавить сніг.

А га́зди так сидять, як мур;
Не ворохнуться, ні мур-мур,
В горючу ватру вперли зір,
Мов привиди, мов духи гір.

Булаву́ найстарший із них
Тримає у руках кріпких;
На бровах в нього борульки,
Волосся — ледяні шпильки.

*) Багра — яркий, червоний блиск згл. колір.

Це місяць Січень. А отсі
Круг нього — інші місяці.
Думають думу: якби їм
Пускати дощ, тримати грім,

Як завертати від левад
По довгих спеках зимний град,
Як не пускать його до нив,
Щоб людям шкоди не вчинив.

Думають думу мовчазні,
Такі дивні, такі грізні;
Кругом спокій, ні хмар, ні зір,
Стоять смереки на „по-зір!“

І вітер не шумить, приляг
Десь у проваллях і в ярах,
Бо й він бентежити не смів
Задуми гáздів-місяців.

А Ксеня як туди прийшла,
То до землі, мов приросла,
Аж Січень голову підняв,
Зірвавсь з місця і почав:

— Ти пощо від людей з села
В столицю нашу прийшла?

Не місце тут таким, як ти!
Чого шукаєш? Говори!

Сказав, мов грім pereгримів
І знов на камені присів.
А Ксеня каже: — Із села
До вас по фялки я прийшла.

Розреготався сивий дід:
— Який дурний цей людський рід!
Не бачить, що тепер зима
І що квіток ніде нема...

— Квіток нема, я знаю це,
Та мачуха мене жене,
Ще й грозить, що потне в кавалки,
Як я не принесу їй фялків.

О, ви не знаєте, яка
Вона невблагана, лиха!
Не серце має, тільки камінь, —
Вона і вам зробилаб амінь...

— Ах, що ти кажеш! Ха, ха, ха!
Ну, та колиж така лиха
Та мачуха, то, брате Маю,
Сідай отут, де я сідаю,

Знімай булаву́ догори,
Буди весну й квітки твори!
Лиш скоро, скоро, друже Маю,
Бо бачиш — дівчина вмлїває!

Підняв булаву місяць Май:
І зашумів зелений гай,
Заграв потік, стопився сніг,
Зазеленів кругом моріг.

А на зеленім моріжку,
Під корчиком у холодку
Такі фіялки зацвілі,
Пахучі, сині, тільки рви!

— Ну, дівко! — каже місяць Май, —
Нарви собі й назад вертайсь!
А мачусі скажи від нас,
Що на квітки тепер не час.

На все в житті своя пора:
Ти молода, вона стара,
Тобі лиш жити, їй думать,
Як з Богом душу поєднать.

Скажи ти їй, що зависть — гріх,
Бо Господь обділив усіх:

Кому краса, кому добро,
Для кожного, щоб щось було!

Вклонилась Ксеня місяцям:
— Великеє спасибі вам
За вашу ласку! — і пішла
З верхів високих до села.

IV.

Стара готівила вечеру,
Палана сиділа при вікні.
Казавби хто, що відьми дві
Залізли у якусь печеру
І зела в'яють в казані.

— Не знав, — озвалася Палана —
Чи верне Ксеня з гір, чи ні?
На те стара: — Моя кохана,
Там на верхах, в далечині,
Такі вітри, сніги, леди,
Що хто тепер пішов туди,
То вже не вернеться.... Де-де!

Нараз Палана: — Мамо! Йде!
— Хто йде? — Зірвалася стара.
Тай до вікна.... — Тю, тю! Мара,

Мара якась, якась омана,
Ота дідівка препогана!

Що не придумай, не роби —
А не позбудешся біди!
Вона таки! Таки вона!
І відвернулась від вікна.

Аж двері рип, і увійшла
Обсніжена й продрохла Ксеня.
— А фялки де?

— Ось, повна жменя! —
Спокійно сирота сказала
І цвіти на столі поклала.

Стара зирнула, як той змий,
Той перелесник, кровопий.
— Ти де добула їх? Кажи!
Лиш, чуєш, дівко, не бреши,
Бо битиму!

— Там, за горою
Такі цвітуть вам, як весною
В поповім лузі. Сині-сині!
Неначе килим по долині
Весна послала. Жаль їх рвати,
Хотілосяб весь день стояти,
Дивитися на них і пити
Ті пахощі несамовиті....

— Ах, цить вже, цить! Мовчи, ледащо!
Таке базікаєш кат-зна-що!

Аж вуха пухнуть!

Взяла ніж,
Жбурнула хліб.

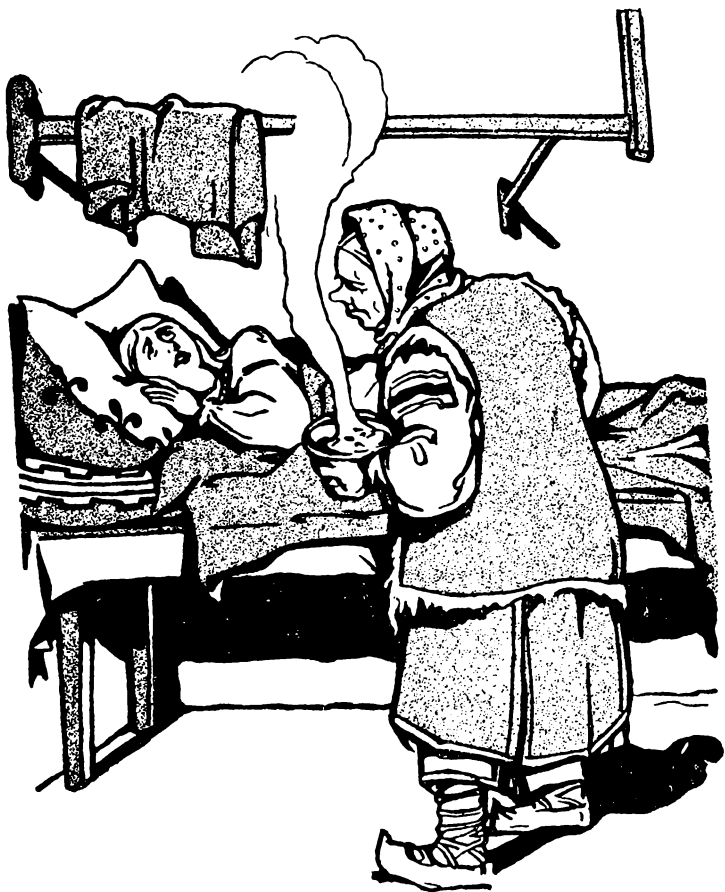
— На, маєш! Ріж!
Ріж, ненажеро!

V.

Було не близько ще до рана,
Як розревілася Палана,
Все: „ох-ох-ох“ та „ах-ах-ах“,
Така недужа, що аж страх.

Стара до неї припадає
І приговорює, як знає:
— А що тобі, Паласю, серце?
Може горілки хочеш з перцем,
Може зварить якого зілля,
А може скинути вугілля
Й водицею обмити личко?
Скажи мені, перепеличко,
Моя ти радосте єдина!

— Ой гину, мамо, гину, гину! —
Кричить Палана й завертає
Очима, буцім вже конає.

Метнулася стара. Дістала
Якогось листя, обкурила
Палану і втихомирила
Її насилу.

Хора спала,
Але не довго. За хвилину
Почала знову: — Ой-ой, гину!
Так мене давить коло серця,
Так мене коле край реберця,
Так мене ріже в середині, —
Ще трохи і — буде по мині!

Стара заводить: — Боже, Боже!
Колиб я знала, що pomoже,
Зпід серця крови не щадилаб...
Скажи, що хочеш, доню мила!

Палана розтворила очі
Й прошепотіла: — Ягід хочу!
Зраділа мачуха. — Яких?
Яких, дитинонько?

— Суниць,

А, як нема, — то полуниць,
Лиш свіжих, свіжих, не сушених
Хай Ксеня принесе для мене.

Стара до Ксені: — Чула? Иди!
Суниць Палані принеси!
Тільки не гайся! Бачиш — хора!

А Ксеня: — Що вам? Нині в горах
Суниць ніде на лік нема,
Таж це не літо, а зима.
І як там йти на ті верхи
В такі сніги, в такі леди,
Де ані плаїв, ні доріг,
Де вітер вас тручає з ніг!

А мачуха як зверещить:
— Мовчи проклята! Вже досить
Пашекувати! Зараз йди!
Кажу тобі: не доводи
Мене до злости, бо убу,
Вбу, як собаку!

VI.

І пішла,
Пішла сирітка геть з села.
Іде вона, іде, іде,
Бог знає, як, куди і де,
Та чує: хтось її веде,
Хтось понад пропасти провадить

І не покине і не зрадить,
Хтось дуже близький.... рідна няня,
Покійниця!

Зраділа Ксеня,
Нова вступила в неї сила.
І полетіла як на крилах
На ті верхи, там, де горіла
Велика ватра, де кругом
Дванацять місяців сиділо.

І приступила Ксеня сміло
До Січня-місяця і каже:
— Бадіку добрий! Вчора я вже
Була у вас і фялки рвала,
А нині знов мене післала
Сюди Палана по суніці,
А як нема, то полуниці,
Та мачуха ще й погрозила,
Щоб я без них не приходила,
Бо вбе мене. Так, дедю любий,
Рятуйте сироту від згуби,
Бо що я тут нещасна вдію,
Ще трохи і закостенію!

Почув це Січень. Головою
Кивнув і каже: — Бог з тобою!

Нещасна ти! Тому чим можу,
Тим радо я тобі поможу.
Ануге, Червню, милий брате,
Сідай, де я привик сідати,
Бери булаву́ і твори,
Твори нам літо!

Червень сів
На місце Січня, кілька слів
Дивних сказав і догори
Знялася полумінь кривава,
І розгорілася заграва
Кругом над горами, і сніг
Стопився скоро, а моріг
В одну непомітну хвилину
Покрив широку полонину.
На тім зеленім моріжку
Неначе клаптики сніжку,
Немов на небі зірочки
Зацвили білі сунички.
Не довго цвили, от хвилину,
За другу — гарні ягідки
Зазеленілись довкруги
І позвисали долину.
За третю — налились багрою,
Та ще аромою такою
Запахли, що аж любо стало,
Аж сонце в небі засіяло,

Аж заспівали птахи в гаю,
Як в червні-місяці співають.

Забула Ксеня про Палану,
Про мачуху свою погану,
Про голод-холод, кари люті,
Про злобою слова затруті, —
На серці стало легко-легко,
А все погане так далеко,
А добре все так близько дуже,
А все, що кривдило — байдуже.

І так вона булаб стояла
Бог вість як довго, аж гукнув
На неї Червень, щоб збирала
Суниці, бо вже вечір був.
Зжахнулась, стрепенулась Ксеня.
Суниць нарвала повні жмені
І, поклонившись місяцям:
— Великеє спасиб вам! —
Сказала і побігла полем
В село, як перекотиполе.

VII.

Здивувались дуже і донька і мати,
Як побачили, що Ксеня вертається в хату.
Палана в постелю поклалася скоро
І дивився на стелю, буцім вона хора.

Буцім їй байдужий світ, не лиш суниці,
Буцім вона до суниць тих не дуже й спішиться.
А всеж таки зіла, кілька мамі дала ---
Тільки Ксені і спасибі навіть не сказала.

Не питала, де їх добула і звідки,
Не вділила їй і навіть одної ягідки.
— Якись несолодкі! — цїдила крізь зуби...
-- Не такі смачні, як в літку бувають на зрубі!

А стара, неначе репях до кожуха,
Причепилася до Ксені, хоч Ксеня й не слуша.
— А де ти, неробо, так довго бувала?
І чому ти там, до чорта, не заночувала?

Тебе тільки слати до міста по ліки,
Зак вернуласяб, то хорий замкнувби повіки!
Нічого не вмєш, нічого не знаєш,
Тільки другим, непотрібна, місце забираєш!

Не слухала Ксеня, слухати не годна,
Як сиділа, так на лаві заснула голодна.

VIII.

На другий день знов „ох“ та „ах“!
Палана хора, що аж страх!
І знов стара: „цить, доню, цить!“

Знов вивари якісь варить.
Палана пе — і пе, і ні.

— От, щоб так яблучок мені,
Сочистих яблучок хоч два,

То не болілаб голова .
І не спиралоби в грудях, —
Колиб так яблучок! Ах, ах!

Стара до Ксені: — Чуєш? Иди!
А тільки довго не сиди,
Не пропадай чорт знає де,
А то на мак зітру тебе,
Отак, отак!

І кулаком
Валить її, як пранником.

Мовчала Ксеня. Що слова
Поможуть, як чуття нема?
Що з мови серця? Люта злість
Йому знущанням відповість,
І вдвоє, втроє гірше ще
Тебе ця кривда запече,
Ще гірше серце заскимить, —
Не краще, що вона мовчить?

ІХ.

Побігла Ксеня знов туди,
Де вже її дрібні сліди
На снігу видко.

— Третій раз
Приходиш, дівчино, до нас!
Так Січень Ксеню привитав,
А Май від себе ще додав:
— Чи не за часто? Годі, годі,
Псувати лад нам у природі,
І годі, дівко, щоб і ми
Робили літо із зими,
Ростили фялки і суниці
Через якісь там марниці!

А Ксеня в плач. — Ах, не мені
Ті фялки і суниці, ні!
Я рада, як хлібця шматок
Дістану й страви в черепок.
А йду, бо мушу, бо мене
Зла мачуха до вас жене,
І морить голодом і лає,
Покійну матір зневажає,
Та ще хвалиться, що уба, —
Ох, горе-горенько моє!

Зітхнули місяці, а Май
Озався: — Цить, не нарікай
І дармо сліз гірких не лий!
Ховай на завтра. Світ лихий,
Не легко доброму живеться.

Тобі ще, доню, доведеться
Заплакати в житті нераз.
Кажи, за чим прийшла до нас?

— За яблуками для Палані,
А тільки, щоб були румяні
Й сочисті дуже, бо як ні,
То не вертать в село мені, —
На смерть убють....

Та ще вона
Цих слів і не доповіла,
Як яблуня, вся біла-біла,
Немов облита молоком —
Роскішним цвітом зацвіла.
І ще з очий сліз рукавом
Не втерла, як на втіху Ксені
Доспіли яблука червені.
Тоді то Серпень вибрав два
Що-найкращі і каже: — На!
Це для Палани. Пан Біг знає, —
Як зість їх, може покращає,
Бо гіршого нічо нема:
Як жінка злісна і дурна.

Х.

Ах, як зраділа Ксеня, як зраділа!
Навіть подякувать вона не вмiла
Так гарно й щиро, якби хотiла.

— Спасибі вам! Велике вам спасибі!
Сказала і пішла... Вже при колибі...
Уже їй з хати пес назустріч вибіг.

Ідуть вони крізь річку і стависько,
Пес відбіжить, то ззов прискочить близько,
Ксеня погладила його: — Мій добрий псисько!

Зрадів і став спокійний і покірний.
Це був такий звичайний пес, подвірний,
Але її пріятель дуже вірний.

Він ще служив, як жила Ксені мати,
І лиш для Ксені не покинув хати,
Самої не хотів її лишати.

Бо знав, які тут препогані люди,
За службу вірну і за пильні труди
Привязували ланцюгом до буди.

Тому він з Ксенею не бігав в гори,
Тільки лежав при буді, близь комори,
І скавулів, постогнував, як хорий.

Тепер такий щасливий дуже-дуже!
Ксеня поклепала його: — Мій друже,
Мабуть один ти тут за мною тужиш....

Хоч тільки пес, звичайний пес кудлатий,
Не чололовік.... А ті?... От, краще не казати. —
Перехристілася й пішла до хати.

XI.

Палана схóпилася зла,
Як сто чортів. — Ти вже прийшла?
А яблука, чи принесла?

І, не ждучи, аж дасть їх Ксеня,
Прискочила, вхопила в жмені
Й кричала: — О, які червені!

Дивіться, мамо, о, які!
Стара лиш сплюнула: — Ігі!
Це яблука якісь лихі!

Я все казала, що ти, дівко,
Непотрібе якийсь, дідівко,
Мабуть з чортами маєш спілку!

Чого чорти для чарівниці
Не роблять? Фялки і суниці
Дістануть хочби з заграниці.

Не те, що ми — хрещені, чесні....
Для нас квітки цвітуть на вєсні,
Взимі не спіють нам черешні.

Та ти вважай, бо скажу людям,
А люди як тебе осудять, —
Побачиш, що з тобою буде!

Хотіла Ксеня борониться,
Та баба раз як розіллється,
То вже не скоро зупиниться.

За словом випускає слово,
Як лук стрілу й клене здорово, —
Скінчить і почина наново.

Аж утомилася і сіла,
Зіпріла вся, почервоніла:
— А, щоб ти, дівко, одубіла!

А, щоб ти...
І шукала слів,
Щоб ними вижбурляти гнів,
Який у грудях накіпів.

Та не знайшла і, замість того,
Гукнула: — А тепер, небого,
Підеш до мельника старого.

Віднесеш зерна пів мішка
І, чуєш ти сяка-така,
На рано щоб була мука!

XII.

А як вийшла Ксеня й зачинила двері,
То мачуха з Паланою сіли до вечері.

Совість їх не гризла, що там заверюха
З таким смаком вечеряли, аж тріщали уха.

А коли вже в мисці не лишилось страви,
Стара каже: — З яблуками то не чисті справи!

Бо чи чув хто в світі, чи хто таке видів,
Щоби яблука зимою доспіли огиді?
Щоб вона в морози збирала суниці, —
Ті яблука і суниці то не є дрібниці!

Певно дурна Ксенька когось в горах має —
І той їй за кожним разом бере й помагає.
Якби ти, небого, та пішла до нього,
То хто зна, чи не принёслаб до хати усього:

Киптари і фоти, таляри, дукати —
Скажи сама, чомуб тобі та не спрібувати?
Говорила мати, слухала Палана —
І пустилася у гори на другий день зрана.

А стара дала їй бесаги на плечі,
Бож то донька має нести усілякі речі.
Бо то має нести таляри й дукати, —
За пазуху того всього не годна сховати!

— А не забудь, донцю, у губі язика,
Бо ти в мене не дитина, а дівка велика.
Бо ти в мене, доню, не гірша від мами,
І не тобі на позики іти за словами.

— Не бійтеся, мамо! — відповіла доня
І побігла, — хиба її вітри наздогонять.

XIII.

Був гарний ранок. Вітер втих
І місяці сиділи
Круг ватри. Січень серед них,
Старий, високий, білий.

Горіла ватра. Та вони
Дровець не докидали,
Ім снилися весняні сни —
Сиділи і думали.

Аж Січень голову підняв:
— Гей, Грудню, сіроокий!
Чи бачиш? Хтось іде відав,
Я чую людські кроки.

А потрудися ти на плай
І подивися, сину!
Як хто чужий, то не пускай,
Лиш заверни в долину!

Послухав Грудень і пішов
Далеко на дорогу,

Стрінув Палану й крикнув: — Гов!
А ти куди, небого?

Палана глянула: дідусь
Похилений, каправий,
Не довго думаючи, — хлюсь
В лице! — Не будь цікавий!

Піду, де схочеться мені,
Опудало прокляте!
Я кращий ставлю в коноплі,
Щоб воробців страхати.

Чи видів хто? Такий пугач,
Такий старий дідисько,
Такий горбатий пелехач
Стає до мене з писком!

Вступися геть! Не люблю страх
Возитися з дідами!...
Як дам тобі раз по зубах, —
Накриєшся ногами!

XIV.

Як почули місяці, який то сором
Стрінув одного з них, — ахнули хором.
І від болючого оцього „ах!“
В горючій ватрі жар нараз потах,
Померкло сонце, непроглядна тьма

Потворою страхітною лягла.
Не видко стежка де, де пропасть, яр,
А сніг такий паде з навислих хмар,
Що в мить одну смереки і ялиці
Змінились у чугайстрів, в опириці,
Лихий зна в що!
А вітер вив і вив,
То скавулів, як пес, то землю рив,
То каменяками жбурляв в долину.

Палана верещить: „Ой гину! Гину!
Не чую рук собі, не чую ніг,
Ще трохи, і мене присипле сніг,
Як ту мурашечку, як мушечку мізерну
У янтарі, й до мами вже не вернусь
Й не буду я від Ксені забагати
Бог вість чого!... Ой, мати, мати, мати!

Так і присипало її.

XV.

А мати в хаті жде і жде,
Коли Палана надійде.... —
Нема Палани!
До воріт
Біжить без хустки, без чобіт.

Гукає, кличе, та — дарма!
Як не було, так і нема.

Вже Ксеня принесла муку
З млина і сіла у кутку,
Щоб відпочити, вже давно
З полудня сонце повернуло,
Палани все таки не було.
Стара зирнула у вікно,
Відхукала замерзлу шибу
І глянула аж за колибу,
Та не побачила Палани.
І прочуття якесь погане
Стривожило її.

Взяла

Кожух на себе і пішла
Донці на зустріч.

— А ти, Ксене,

Не йди ніде, чекай на мене,
Я зараз вернусь. Розпали
Огонь на припічку й звари
Яку вечерю!

XVI.

Ксеня хоче
В печі палити. Так повіки

Тяжкі й безсилі, як каліки
Раз-враз зсуваються на очі....

Посидить трошки, бо трудна.
Таж то не близько до млина,
Цілі дві милі!

Міх такий
Чогось то нині був важкий,
Що ледви двигала.

Дороги
Позадувало, тонуть ноги
В снігах і западаєшся по пахи.
А то-ж то люди, то не птахи,
Щоби літали....

Тричі в гори
Вона ходила, день по дневі,
І, дякуючи місяцеві
Найстаршому, таки добула
Усього, що потрібне було.
Спасибі, місяці!

Не знати,
Чи вони й нині ще сидять
На полонині і чи сплять,
Чи може тільки хочуть спати
Так дуже-дуже, як вона....

І притулилась до вікна,
До підвіконника і — вснула,

XVII.

Алеж спала Ксеня, спала!
Цілу ніч і день безмала.
Пробудилась — дивні речі!
Ні то ранок, ні то вечір,
Ні смеркається, ні днів.
В хаті тьмаво — сутенів.

Зирк в вікно: не видно плота,
Снігом занесло ворота.
— Боже! Де тепер Палана?
Як побігла в гори зрана,
Так нема її до нині!
(Аж мороз пішов по спині.)

І стара також десь щезла,
Щоб у горах не замерзла,
Бо там нині — кара Божа,
Йти на тії бездорожжа,
Ще до того й без потреби
Пхатися в такі вертеби.

Щож! Та це вже їхня справа.
Я їх там не посилала —
Не казала, щоб для мене
Яблук принесли червених,

Фялок теж не забагала,
Без суниць не умирала, —
Як пішли, то йти хотіли,
Срібла-злата захотіли
Для Палані на посаг
І... знайшли їх у снігах.
А всеж таки....

І Ксеня впала
Навколішки перед Христом,
Молилася і обидвом
Зі щирої душі прощала
Свої всі кривди.

А тоді
Обід скоренько зготовіла,
Корови обійшла в хліві,
Огонь на припічку вгасила,
Бо вітер дув, спустила пса
Й пішла з ним в гори.

Та, дарма!
Хоч як шукала і гукала,
Їх не було.

Аж на плаю
Стрінула дідуся старого.
Спинив її: — Тепер, небого,
На пошуки такі не час!

На полонині вже погас
Огонь у ватрі. Постривай,

Нехай зі сну проснеться Май
І хай розтопить сонце сніг,
Тоді ти й відшукаєш їх, —

Якщо скоріш голодний вовк
Не порозносить їх кісток.
Чогож ти журишся?

До хати й хати сокоти! — Іди
Тепер у ній хазяйка — ти!
Це посаг твій, твоє це віно.
Обсієш поле, скосиш сіно,
Худібку, будеш дріб плекати,
Собака допильнує хати, —
Поможеш бідним, даш на боже,

І Бог тобі за те поможе.
А що сама ти, і що в хаті
Нема з ким ввечір розмовляти,
Ані перечитись, — стривай!
Настане осінь, вечорниці,
Мине Різдво, прийдуть м'ясниці
І... появиться твій хазяй.

Краків, липень 1932.

